

Tekstinäyte A. Kiven Seitsemästä veljeksestä – www.seitsemanvaljesta.net / Veljesten esittely
Opetusohjelma verkossa www.seitsemanveljesta.net

Lauri saarnaa humalassa Hiidenkivellä

LAURI. Ilokivi tämä on, Väinämöisen ilokivi, joka ukko sanottiin olleen Savon jumala. Kuulinpa hänestä kerran oikein sukkelan runolaulun eräältä nokipoika-vekkulilta. Muistanpa myös samalta pojalta huikean saarnan, jota hän oikein sulavasti hellitteli ulos punaisista huulistansa ja irvistävistä hampaistaan, koska seisoj Kuninkalan tuoksuavassa torvessa. Ja hän saarnasi näin...

JUHANI. Vaiti nyt, sinä villi peto!

LAURI. Saarnatkaamme, koska jo olemme kylliksi laulaneet, laulaneet kaikki yhdestä suusta niinkuin kirkossa on tapana. Minä olen pappina, tämä kivi on saarnastuolina, te olette lukkareina, ja härjät tuossa ympärillämme ovat seurakunta hurskas ja vakaa. Mutta ensiksi marssivärssy saarnastuoliin. Te kuulitte. Pappi vartoo.

JUHANI. Varro, varro, kyllä sinun marssitan ja värssytän kohta.

LAURI. Sinä oletkin päälukkari, ukko itse, nämät muut ovat oppipoikiasi, tuommoisia puolivillaisia herroja, jotka hikoillen ja punoittaen kuin kalkkunat täyttää kirkkomme lukkarinpenkin sekä sunnuntakeina että juhlapäivinä. Tässä he nyt taas istuvat pöllöttävät, rintapielet leveillään, tukka livottuna voilla ja ihralla, ja pieni, kuihtuva leukapartakin tutisee hieman. Mutta istukaat nyt kuitenkin rauhassa ja laulakaat »Matti-pappi» saarnastuoliin. Tosin kaapasi hän Keijulan krouvista kirkkoon, mutta hän valeli päänsä ja harjasi tukkansa, ja nyt, kovin liikutettuna, hän konttii rukoillen ylös saarnastuoliin ja poruttelee ämmiä kuin poika. Nyt, lukkari-Jutte, minä katsoa mulautan puolees, sentähden anna paukkua. »Syntä tei, Jutte», huusi entinen pappi lukkarille.

JUHANI. Supista juuri kohta koreasti suus, sinä ryökäle!

LAURI. Ei niin, vaan »suu avaa kaikkein paimenten», pitää sinun laulaman. Mutta olkoon tässä jo kylliksi, vaikene, kuulte ja pane suus koreaksi »kirkkosuusi» koska minä saarnaan. Niin, nokipoika, lainaa sinä minulle mieles ja vapaa kieles.--»Minä tahdon saarnan saarnata tässä saarnastuolin päällä Pietarin vanhasta kaprokista ja kymmenestä nappilävestä. Kuitenkin tahdon ensiksi katsoa lammasmaunani yli, mutta näenpä sydämeni suureksi suruksi haisevia vuohia vaan ja sen peijakkaan pukkeja. Voi te Kärkölän neitseet, narssut ja naasikat! te pöyhkeilette silkeissä ja saaleissa, kullanhohtavina kuin riikinkukot; mutta sylkekäät minua vasten naamaa, ellette viimeisenä päivänä huuda vielä

Matti-pastooria puhelemaan puolestanne. Mutta se on nietua se!--Hyvää päivää, ukko Räihä! Minä tahdon sinulle sanasen sanoa: Ota vaari tuosta Kettulan vanhasta vaarista. Mutta sinä peevelin Peltolan Paavo, mitä teit sinä Tanun hirsitalkoossa talvella? Sinä klasia kilistit ja likkoja likistit. Mutta minä sanon sinulle, poikanalli: ota Jumppilan Jallista vaari; muutoin tuomitsee sinua viimein Matti-pappi, pakanat, Krekiläiset ja Prekiläiset; ja sitten säkki päähän ja helvettiin. Avaa siis ajoissa korvaläpes ja kuule mitä sanon ja saarnaan; sillä minä olen keitetty monessa liemessä, ja tässä rinnassa on sydän kuin hylkeennahkainen tupakkikukkaro. Onhan poika monessakin ollut. Minä olen ollut Helsingissä opissa, vesikopissa, jalkapuussa ja monessa muussa konttapuussa. Mutta siitä on paras, etten ole varas, etten ole loannut kenenkään kaivoa, enkä halaillut toisen miehen vaimoa».

»Oli minulla kerran morsian pieni, pieni penttu, aika lunttu, mutta hän karkasi minulta kauas pois. Minä läksin häntä hakemaan: ha'in Suomen suuren maat ja meret, Saksat ja Virot, mutta en löytänyt kullan-kokkoani. Tulin taasen suureen Suomen-saareen, ja löysinpä hänen tuolta Tampereen takaa hietaharjulta. Tuossahan Tettuni pieni! huusi poika iloissansa, mutta Tettu tuiskahti ja lausui: »mikä olet sinä? mikä maan-mustettu? mikä tervaan kastettu?» ja kiepasi ensimmäiseen tölliin. Mutta minä, aina lysti-poika, en tuosta suuriakaan surrut; panin turpaani tupakkaa ja poikkesin parhaaseen kapakkaan, jossa Mikko meteli ja ämmiä veteli».

»Tuoppi olutta ja kaksi korttelia viinaa lippariksi on kohtuullinen mitta ja määrä väsyneen miehen kurkkuun ja päähän. Nytpä kannu keikkui ja parta kastui, pojat laulaa laskettelivat ja muorin tyttäret nauraa rikostelivat. Mutta läksinpä iloleikistä pois, läksin pitkin katua käymään. Lauluni remahti, akkunat säpäleiksi sälähti, ja siitpä liikkeille Tampereen poroporvarit kaikki. Mutta minä, aina lysti-poika, minä viitenä vilkkasin pitkin rantaa, heille potkaisin vasten kuonoa soraa ja santaa. Tulin siitä Poriin, pantiin pärekoriin ja vedettiin pitkin torii; tulin Uuteenkaupunkiin, siellä akkunasta haukuttiin; tulin Turkuun, pistettiin puukko kurkkuun. Tulinpa lopulta Aningaisten kadun haaraan ja siellä kohtasin viisi nokkelata naaraa. Ensimmäinen potkaisi mua jalallansa, toinen sanoi: »anna sen pojan olla alallansa; hän ei ole mikään rakkari eikä mikään pikiprakkari». Mutta kolmas kysyi: »mikä sitä poikaa vaivaa?» ja neljäs sanoi: »häntä pitäis auttaa ajallansa». No lähdetäänpäs käsi kädessä käymään, lausuin minä, mutta viides tuuppasi vihaisesti nyrkillänsä ja ärjähti: »mene Helsinkiin!» Menin minä Helsinkiin, pantiin syömään kruunun vellinkii, ja sitten poikaa tutkittiin ja huikeasti selkään hutkittiin: »mene nyt, mene tiehes, sinä vasaran-poika!» Läksin taasen tietä käymään, minä veitikka, aina iloinen, minä, jonka sydän on kuin hylkeennahkainen tupakkikukkaro. Kuljeskelin, laulelin ja tallustelin pitkin tölmällistä tietä; tulin Hämeesen, astuin ylös Kuninkalan saarnastuoliin; ja sitten oli ammen plottis!»

»Tahdon minä kuulutuksen kuuluttaa. Pitäjän lukkari ja läänin kuppari aikovat ahkerasti avioliittoon, viettävät huomenna häänsä, huomenna jälkeen kaalin. He liittykööt yhteen ja istukoot kiinni kuin Tattarin-Paavalin piki ja terva!--Seuraavat talot nyt käsketään tämän kautta päivätyöhön pappilaan: Yllilä, Allila, Yli-Seppälä, Pimppala ja Alavesi. Toltti lautoja, leiviskä traaksipiikin rautanauloja, mies talosta, kaksi parhaasta paikkaamaan pappilan pienempätä sikaruuhta.--Kiialan ha'asta on karannut yksi vanha ruuna, iso, suuri, mustan-pruuni, kello kaulassa, umpiraudassa, vähäläntä, lyhytläntä, typpihäntä».

»Mutta ei nyt mitään muuta tällä erällä, vaan että lammas on laakea eläin, ei hän puske eikä potki, mutta kas kun härkä pääsee vallallensa, hän puuhaa puuta, kuopii maata ja puhaltaa sen tulen palavata lokaa ja rapaa paimenta vasten naamaa ja napaa.--Ja sitten oli taasen ammen plottis! jokainen menköön omaan koppiins, minä menen kivimuuriin».-- Sehän oli saarna.

**

Aleksis Kivi, Seitsemän veljestä (8. luku)